

број 16 | 2020

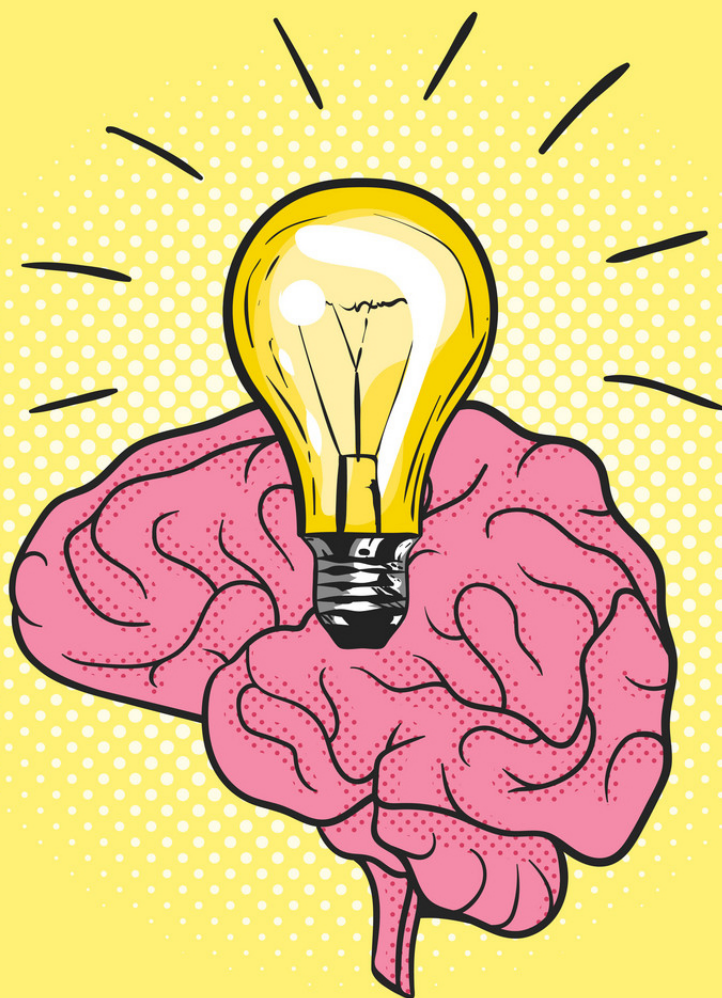

**ОСУМ
ГРАНИЦА ИЛИ
(∞) БЕСКОНЕЧНОСТ!?**

**КАКО ДА ОСТАНЕМЕ
АКТИВНИ ВО ВРЕМЕ
НА КРИЗА**

**ЏЕДАЈ МАЈСТОР
НА СОЦИЈАЛНОТО
ВЛИЈАНИЕ**

**КАРАНТИН =
КВАЛИТЕТНО ВРЕМЕ!**

Рома Индекс е електронски весник на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“.

Како гласило на Здружението, препознатлив лидер за поддршка и развој на проактивни и квалитетно едуцирани Роми, наша цел е да го информираме, едуцираме и забавуваме читателот за прашања од секојдневниот живот, поврзани со образованието, младите, ромскиот идентитет и актуелни теми и проблеми со кои се соочува општеството. Да информираме за успешни личности, но и да изградиме индивидуалци кои активно ќе бидат вклучени во процесите на креирање и донесување јавни политики на локално и на национално ниво.

Средствата за електронското списание Рома Индекс, како дел од проектот се обезбедени од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

Изнесените мислења и ставови во ова електронско списание не го одразуваат ставот на организацијата и донаторот.

За издавачот:

Здружение на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“
- ISSN 2545-4005

Проектен тим на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“:

М-р Кристијан Ангелков, Проектен менаџер
Надир Усеин, Асистент на проектот
Шенас Имер, Административен асистент на проектот
Селика Аљиџи, Заменик Финансиски офицер

Контакт:

Адреса: „11 октомври“ бр.8/1-2, 1000 Скопје Телефон:
075/26 91 63
e-mail: office@romaversitas.org.mk

НОВИНАРСКИ ТИМ:

Одговорен уредник за Рома Индекс бр.16

ФАТИМА САЛИ,
студентка на мастер студии
на Фармацевтскиот факултет

АЈЌАН МАЛИКОСКА,
студентка на општа медицина
на Медицински факултет УКИМ

ФАТИМЕ АБДУЛОВА,
студентка на психологија
на Филозофски факултет

ТАЊА КРСТЕВСКА,
во тек постдимски студии Менаџирање на човечки
ресурси-Филозофски факултет-УКИМ- Скопје

ДЕНИЗ ОСМАНИ,
вработен во Државен просветен инспекторат,
дипломиран професор по македонски јазик
и литература на Филолошкиот факултет

ДЕНИС АРСЛАНОВСКИ, графичка обработка
дипломиран граф. инженер,
во тек постдипломски студии за Менаџмент со човечки ресурси

ИНФО

автор: Тања Крстевска

МОН: Интернет ќе биде бесплатен, за ИТ уред секој треба да се снајде

Министерството за образование и наука (МОН) ќе им обезбеди бесплатен пристап на интернет на децата од социјално загрозените семејства за да ја следат наставата од дома, а не планира да им обезбеди ИТ-уред од својот буџет (лаптоп, таблет и слично), затоа што сметаат дека речиси сите семејства имаат паметни мобилни телефони или други уреди. Министерот за образование Арбер Адеми изјави дека оние што немаат ИТ-уреди можат да купат половни по скромна цена, а бараат и донации од компаниите...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Невладината организација „Кхам“ почна со распределба на хуманитарна помош

Во рамки на програмата „Јавно здравје на Роми“ која невладината КХАМ ја имплементира преку Фондацијата Отворено Општество на Македонија, во соработка со Црвен Крст на РСМ, од 10.04.2020, започна распределба на 250 пакети со хуманитарна помош за социјално загрозени ромски семејства во Делчево во селото Црник од Пехчево и Винаца...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Одличните ученици Роми наградени од општина Делчево

По повод 8 Април- Меѓународниот ден на Ромите, општина Делчево додели парични награди на тројца успешни ученици од ромска националност. Целта на оваа активност е мотивација за постигнување на поголеми резултати од страна на учениците. Градоначалникот на општина Делчево Горан Трајковски им го честиташе успехот на учениците и истакна дека општината има изработено низа стратешки документи и акциски планови кои ја дефинираат рамката за делување на општината во решавањето на актуелните проблеми на Ромите. ...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Фондацијата Отворено општество-Македонија донира 100 000 долари за најзагрозените ромски семејства

Фондацијата Отворено Општество – Македонија (ФООМ) во соработка со Црвениот крст на Република Северна Македонија обезбеди хуманитарни пакети со храна и средства за хигиена кои се доволни во период од еден месец да служат за потребите на едно семејство со 4 до 6 членови. Пакетите со храна и средства со хигиена со вкупна вредност од 100 000 долари ќе се распределуваат на најзагрозените ромски семејства во земјава, кои се социјално и економски најдиректно засегнати од пандемијата...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Ромите од Прилеп незадоволни од хуманитарните пакети

За време на одбележување на празникот на Ромите, прилепскиот градоначалник Илија Јованоски учествуваше во чинот кревање на знамето на Ромите. Во чест на празникот, општина Прилеп преку хуманитарна акција опфати 330 семејства од населбата „Тризла 2“ на кои им се поделени пакети со храна и средства за хигиена. Сепак, за кратко време, голем број лица кои добиле од хуманитарните пакети го изразиле своето незадоволство на социјалните мрежи, велејќи дека се чувствуваат дискриминирано, бидејќи не добиле доволно хуманитарна помош...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Хелсиншки комитет: Продолжува системската дискриминација врз Ромите во сите општествени сфери

По повод 8 Април - Меѓународниот ден на Ромите, Хелсиншкиот комитет за човекови права во земјата, соопшти дека повторно се забележува дека Ромите и понатаму се соочуваат со континуирани тешкотии во остварувањето на правата во речиси сите области на општественото дејствување. Нема промена и подобрување ниту во имплементирање на активностите од важечката Стратегија за Ромите, затоа што државата и понатаму не успева да обезбеди целосно и ефикасно спроведување на Стратегијата, која се наоѓа во последната година од својата важност...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Следуваат онлајн ораторски говори

„Вонредна кампања 2020 – Роми за минатото, сегашноста и за сигурната иднина“ е тема на која Роми – студенти ќе ги искажат своите ставови и ораторски способности. До крајот на април, он-лајн јавни говори на социјалната мрежа Facebook ќе одржат шест студенти на различни теми. „Здружението на граѓани Ромаверзитас“ е во преговори за нивно пренесување во живо преку телевизиските канали МТВ 2 и Шутел тв, како и преку медиумите 24Вакти и Рома Прес.

Со свој настап ќе се претстави студентот Нејаз Рушидов на темата „Дискриминација за време на корона“. Неговата колешка Ајдан Маликоска ќе настапи со темата „За животот во пандемија и во (из)вонредни услови“. Хајдар Зекир ќе се претстави со темата „Да ставиме крај на ова ужасно молчење“. Студентката Ферзије Асаноска ќе говори за „Слободна или купена изборачка волја“, додека Борјан Ефтимов ќе говори за темата „Индиферентноста убива“. Настапите ќе завршат со темата „Од колено на колено“ на студентот Денис Арслановски.

СЛЕДЕТЕ НЕ ...

Вреднување на знаењето и менување на негативните наративи во општеството, бараат младите Роми

Образованието го прави своето и Ромите се свесни за оваа ситуација и се борат за добивање на своите права и слобода. Ромите веќе навистина многу придонесуваат во македонското општество и време е државата да не прифати како професионалци и ништо помалку и треба да не вклучува многу повеќе во процесите на носење закони, креирање политика за добробитта на општеството како едно во целина. Вреднувањето на знаењето, моќта, желбата, подобрувањето и освестување на една заедница за менување на негативните наративи кои ги има кон неа е веќе на високо ниво и ние се бориме за нивна промена со вложување во нашето образование, продуцирање на различни профили на кадри и растење на деца со вредности и отворени погледи кон светот и луѓето“, смета Сибел Бајрам (наставничка по англиски јазик во ООУ „26 Јули“ во Скопје и претседателка на неодамна формираното здружението на жени Ромки „Лачо Диве“)...

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

ОСУМ

ГРАНИЦА ИЛИ (∞) БЕСКОНЕЧНОСТ!?

автор: Фатима Сали

Сегашноста е резултат на минатото и темел за иднината. За да сфатиме што имаме денес, треба да се вратиме назад 49 години. Кога би го пресметале ова, стигнуваме до многу важен датум за ромската историја – 08-ми април 1971.

Што се случило и зошто овој датум е важен?

На 8-ми април 1971 година, во Лондон, прв пат се крева знамето на Ромите. Надежта за дефинирање и за воздигнување на овој народ станува реалност. Ова е Ден кој секој/а Ром/Ромка гордо го носи во срцето. Како белег кој секогаш ќе ги потсетува на страдањата, но и белег кој ќе ги натера да ја продолжат битката за подобар живот.

На овој конгрес, првиот од низата девет, се донесени одлуки за тотална и целосна промена на животите на голем број луѓе. Резултат од овој Конгрес е тоа што овој народ доби свој официјален назив „РОМ“ што на ромски јазик значи „ЧОВЕК“.

Но, тоа не е доволна одлика за сопствениот идентитет. Затоа, со називот Роми, бил прогласен и РОМСКИОТ јазик како официјален јазик за ромската заедница. Тогаш добиле и своја химна, насловена како „Dzelem Dzelem“, и специфично знаме. Ромското знаме има длабоко и суштинско значење. Зелената боја симболизира земја, сината симболизира небо, додека низ него е распослано и црвеното тркало (чакрата) со 16 зраци – бројка што ги симболизира учесниците на Првиот светски конгрес. Тркалото како целина ги опишува патувањата на Ромите и нивното население низ целиот свет.

Денот 8-ми април да стане Светски ден на Ромите е одлучено дури на Четвртиот светски конгрес на Ромите, одржан во 1990 година во Полска.

Како се одбележува 8-ми април во Република Северна Македонија?

Ромите во Република Северна Македонија, низ годините, се трудат и успеваат да одржат најразлични настани за подигнување на свеста за ромската култура, традиција и права. Ален Умер, наставник по предметот „Јазик и култура на Ромите“ во основното училиште „26 Јули“ во Скопје објаснува како се пренесува значењето на овој ден кај ромските деца и преку какви активности и одбележја.

„Значењето на самиот ден на учениците им се пренесува преку низа интерактивни предавања за тоа што се случило, зошто се одбележува, зошто е значаен овој ден за нашата заедница и што треба да им пренесеме на останатите со нашето знаење за историјата на овој ден. Училиштето секоја година организира кратка програма во која учествуваат самите ученици, подготвени од наставниците кои им предаваат. Програмата се состои од споделување информации на публиката за овој ден и зошто се прославува, организирање најразлични традиционални кореографии /танцови проследени со традиционална ромска музика, претстави на ромски или македонски јазик поврзани со овој ден и други типови од забавен карактер. Исто така, на учениците им се прикажуваат дополнителни медија материјали, како што се ромски фестивали по повод „8-ми Април“ и друг вид културни манифестации, говори на Роми интелектуалци поврзани со овој ден, видеа со честитање на овој празник од секаде во светот и слично.“

Уште од најмала возраст, ромските деца ги спознаваат страдањата на својот народ. Преку овие активности, што се прават во ова училиште, всушност им се пренесува оригиналното значење на денот. Недостаток е препознавањето на Празникот од другите етникуми и училишта во градот. Мал е бројот на народи кои знаат дека овој ден е важен во историјата на Ромите, како и фактот дека Ромите меѓусебно се сплотуваат за некако да го пренесат значењето на останатите. И ромските деца не би знаеле за овој празник доколку не постојат активности превземени од Роми.

Наша цел е да активно ги вклучиме и останатите етникуми, за овој ден навистина да биде препознатлив и сериозно сфатен. Сакаме да оставиме впечаток дека имаме своја историја достоинствена за прифаќање и почит.

Студентот Ервин Мамути, од Правниот факултет „Јустинијан Прима“ во Скопје вели дека Ромите ги урнале сите стереотипи.

„Лично сметам дека Ромите во Република Северна Македонија ги срушија стереотипите и во споредба со останатите ромски заедници во светот. Денес ги имаме сите права и еднаквости во државата каде што сме интегрирани и активно вклучени во образовниот систем“, додава Мамути.

Да, Ромите најмногу постигнаа во образованието. Бројот на дипломирани Роми се зголемува, а двојно повеќе расте и бројот на ново запишани Роми студенти секоја година.

Но, се поставува прашањето: **„ДАЛИ РОМИТЕ НАВИСТИНА УЖИВААТ ВО СВОИТЕ ПРАВА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА?“**. Многу дискутабилно прашање. Но да, има и такви што успеваат да се вработат и унапредуваат, но тоа завршува таму. Се уште не може да го прескокнеме фактот дека Ромите се крајно дискриминирани и покрај успехот на многу полиња. Називот РОМ кој го добивме пред 49 години, и не е толку многу почитуван, како и низа работи и настани кои доведуваат до тоа да се прашаеме – **„ДАЛИ БРОЈОТ 8 ПРЕТСТАВУВА БЕСКОНЕЧНОСТ ИЛИ ГРАНИЦА?“**.

Граница која ќе ни даде чувство на комфорност во досега постигнатите цели или бесконечна игра која секогаш ќе ни носи нови идеи и цели? Промени се потребни, промени има.

Силата и моќта на Ромите е бесконечна. Нашите граници се небото и земјата. Нашето тркало бесконечно долго ќе се тркала.

Bahtalo o 8toto april sa e romenge! O avutne gerenacie te oven barikane amencar thaj amaro maripe ovel bivakteskoro!

Нека е среќен 8-ми април на сите Роми! Нека нашите идни генерации бидат горди на нас, нека нашата борба биде бесконечна!

КАКО ДА ОСТАНЕМЕ АКТИВНИ ВО ВРЕМЕ НА КРИЗА

автор: Ајџан Маликоска

Испланирајте го денот / То до листа

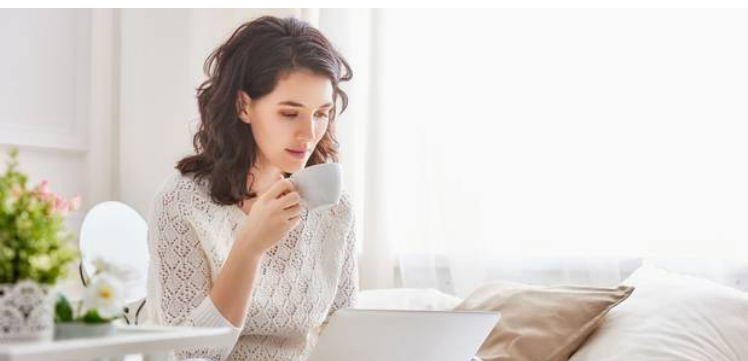
Планирањето е половина успех. Тоа ќе помогне да имате увид во обврските кои сте ги планирале во текот на тој ден. На крајот на денот, забелешката дека сте ги извршиле ќе создаде чувство на хармонија и енергија за наредниот ден.

Физички активности / Јога/Медитација

Ако пред еден месец користевме изговор дека имаме многу обврски и не можеме да спортуваме, сега е вистинското време да го направиме тоа. Спортувањето, јогата и медитацијата ќе помогнат да останеме смирани и позитивни во овие денови на криза. Да бидеме повеќе фокусирани и продуктивни во текот на денот.

Филџан омиленото кафе/ чај

Има ли поубаво нешто од утро кое го почнувате со филџан омилено кафе/ чај за да ги разбудат вашите сетилата и да ви дадат енергија за денот.

Почнете да читате книга која ќе придонесе за вашиот ментален развој

Библиотека е „болница“ за мозокот. Парите потрошени на книги никогаш не се залудно потрошени. Читањето помага да ги прошириме нашите граници на размислување и да почнеме да размислуваме надвор од кутијата. Овие денови се одлична можност да инвестирате во вашиот мозок и да ги збогатите вашите знаења со нови податоци.

Време за учење/ Следете онлајн предавања

Можеби сега кога видовме колкава е вредноста на предавањата во амфитеатар и учењето во читална, време е да посветиме внимание на оваа точка. Секако да не заборавиме дека процесот на учење продолжува. Можеби не седиме во амфитеатар и не слушаме предавања, но затоа сега тоа го правиме седејќи дома во удобната столица и пиејќи топол чај. Учењето онлајн е многу забавно доколку го ставите на вашата листа на дневни обврски.

Искористете ги бенефициите на интернетот

Истражувајте за тематската единица, тоа ќе помогне да научите полесно и подолго да ги паметите информациите. Денес кога сите информации ги имаме на дланка и кога интернетот нуди можност за истражување и учење, тоа треба да го искористиме. Да истражуваме за наставниот материјал, да читаме нови научни истражувања и да бидеме во тек со новите информации од областа на нашата идна професија. Можеби тоа ќе Ве мотивира да започнете нешто ново и креативно.

Организирајте онлајн дискусија со своите колеги за одреден предмет, споделувајте мислење и информации кои ќе ги научите

Се што претходно сте правеле за време на паузите во читална, сега тоа правете го дома. Онлајн дискусиите со вашите колеги ќе Ви помогнат да бидете поблиску до темите кои ги учите а тоа што се дискутира и повторува секогаш се памети подолго.

Ова е најдоброто време да се одморите од стресниот период на испити и раното станување и да соберете доволно енергија за да се вратите свежи и подготвени на факултет

Ако се жалевте дека станувате рано и додека вее снег моравте да одите на факултет, сега факултетот Ви доаѓа дома. Останете смирени, енергични и позитивни. Тоа ќе ви треба кога ќе се вратите во амфитеатар.

Онлајн муабет со пријатели

Иако кафетериите и рестораните не ни се достапни. Интернетот секогаш е тука за нас. Во овие денови, онлајн муабетот со пријателите ќе помогне да не ги запоставиме нашите врски со околината и да си дадеме меѓусебна поддршка.

Време кое ќе го поминете со вашето семејство и вашите најблиски

Сите кои имате можност да гледате филм со вашето семејство, да играте карти, да чистите, да готвите и да се забавувате заедно, правете го тоа со задоволство и широка насмевка. Ќе дојде ден кога ќе посакате повторно да биде заедно.

Започнете онлајн курс за стекнување нови или подобрување на вашите вештини

Секогаш има простор за учење нешто ново или за проширување на своите знаења. Интернетот е одлична можност да се подобруваме ако го користиме паметно и правилно.

Филмови за кои претходно сте немале време

Филмовите кои ги пропуштивте поради работните обврски сега е време да ги додадете на вашата листа. Уживајте во домашно кино со најблиските.

Курс за цртање, танцување, учење нов јазик, техники за јавно говорење или управување со компјутерски програми

Време е да го развиете и вашето хоби за кое досега не сте посветиле доволно внимание. Цртање, танцување, нов јазик, техники за говорење или вештини за компјутерски програми се работи за кои е време да ги извадите на површина и да почнете да работите на нив. Сега кога светот нуди бесплатни онлајн курсеви, имате можност да ја подобрите вашата биографија.

Посветете време на себе, анализирајте што сте постигнале и што сакате да постигнете во иднина. Поставете си цели на кои ќе работите после завршување на кризата

Разговорот со себе, само-анализата и само-слушањето се едни од најважните работи за правилен развој на личноста

Проверите до каде сте стигнале со вашите цели. Што сте научиле, сте направиле за Вас и за вашата околина. Направете план и поставете си цели на кои ќе си ветите дека ќе започнете да работите откако ќе заврши оваа криза.

И за крај не заборавајте дека се што се случува има некаква причина. И секако, секој процес има почеток и крај. Но, за подобар крај треба сите заеднички да работиме.

Седете дома, бидете активни и позитивни.

ЦЕДАЈ МАЈСТОР НА СОЦИЈАЛНОТО ВЛИЈАНИЕ

автор: Дениз Османи

Авторот има деветгодишно искуство како професор по македонски јазик во основно училиште „Браќа Рамиз-Хамид“ и е член на Националниот селекционен одбор на РЕФ во Македонија каде се прегледуваат есеите на студентите за стипендија.

Во повеќегодишното работење со ученици и студенти увидов дека во нивните есеи имаат најголеми слабости во пишувањето на заклучоците. Слабостите се различни, од користењето на сврзувачките средства за заклучните реченици до логички грешки во начинот на размислување. Уште повеќе што не знаат како да ги напишат нивните есеи да бидат важни за околината, а многу од нив ми ги имаат усно објаснето идеите кои можат да дадат значителен развој за општеството или да извршат некаков зачеток во решавање на проблемите. За жал во Македонија нема многу стручна литература за тоа како да се пишуваат есеите, само она што е дадено од искусственото знаење на професорите во формалното образование. Поради тие причини го пишувам ова мало упатство како да станете подобри есеисти во пишување на заклучоците, а со следни чекори понатаму ќе бидете и подобри цеди мајстори на социјалното влијание.

ТЕХНИКИ

ЛОГИКА

ЗНАЕЊЕ

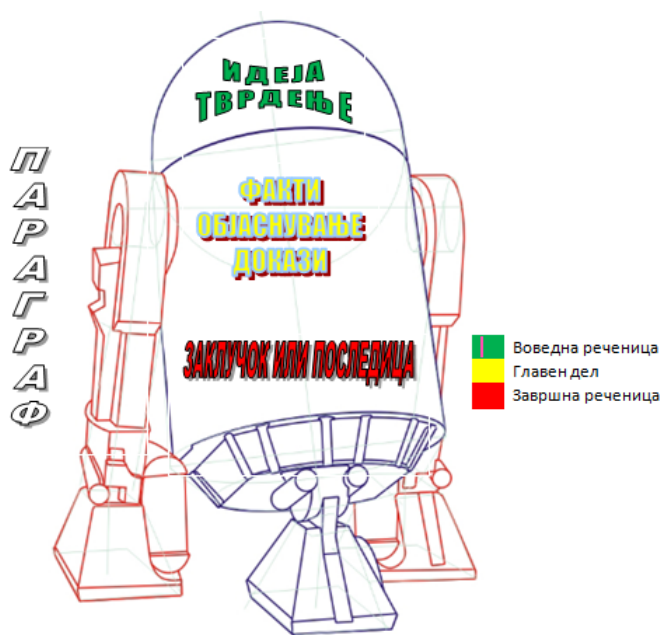
Потребно знаење за заклучните реченици

Заклучната независносложена реченица искажува дејства кои се надоврзуваат едно на друго и дејството од втората дел реченица претставува заклучок на претходното дејство. Сврзниците кои се користат се: значи, веројатно, сигурно, според тоа, следствено, ете зошто, затоа, и затоа и сл. Да не се заборава дека секогаш се пишуваат со запирка. Дадени се следниве примери:

Не можеа да зборуваат, сигурно мајка им седеше позади нив. Во киното е многу темно, веројатно штедат струја. Филмот уште не го пуштаат, повеќето се надвор, значи имаме време да излеземе.

Во секој параграф од главниот дел на есејот заклучокот треба да биде за идејата (воведната реченица) која се објаснува во главниот дел во параграфот. Во заклучокот не се воведуваат нови идеи, туку се сумираат идејата и објаснувањата.

Истиот начин се употребува за пишување на завршниот дел на есејот со што се затвора есејот и се пишува заклучокот за тезата која е претставена во воведниот дел на есејот. Целта е да се повтори тезата со нејзина преформулација (истата мисла да се даде со различни зборови), да се сумираат аргументите (главните точки од телото на вашиот есеј) и да се остави на читателите конечен впечаток. Тоа е шанса да импресионирате и да им помогнете на читателите да видат зошто вашиот есеј треба да им е важен.

Верба во силата на логиката

Еден параграф кој претставува аргумент се состои од тврдење (претпоставка), објаснување во кои се пренесуваат факти и крајната реченица која е заклучокот или последицата. Врската помеѓу сите елементи се воспоставува преку нивната релевантност (битни), конзистентност (да се поврзани и постојани, цврсти), точност (фактите се вистинити) и дедуктивно валиден или индуктивно силен заклучок.

Заклучокот, а со тоа и аргументот е дедуктивно валиден кога е невозможно сите две-три премиси (факти) да се точни, а заклучокот неточен. Следниот аргумент е дедуктивно валиден:

Има само две лица во просторијата.

Игор е леворак.

Саше е леворак.

Затоа сите лица во просторијата се леваци.

Аргументот кој не е валиден се нарекува „невалиден“ како што е прикажан во следниот пример:

Игор е леворак.

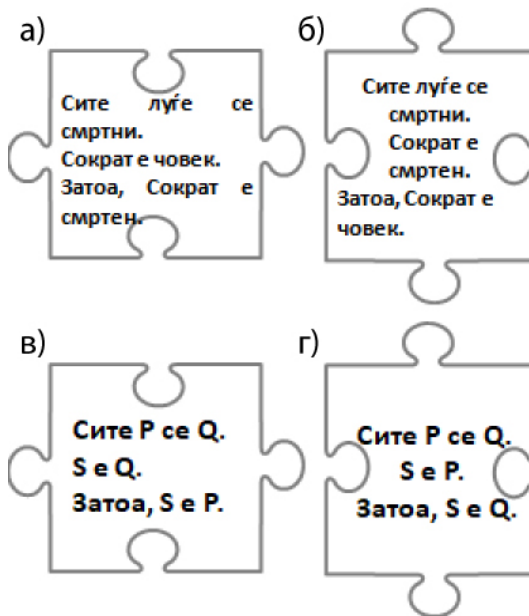
Саше е леворак.

Сите се леваци.

Вториот аргумент е невалиден бидејќи не се сите луѓе или суштества леваци, туку само Игор и Саше. Оваа можност е условот за невалидност.

Мала логичка вежба

1. Кој е логички валиден заклучок, а кој невалиден од првите две парчиња сложувалки со напишани реченици? (а и б)
2. Првите две сложувалки со речениците со која сложувалка се согласува според скратениците? (в и г)

Индуктивно силен аргумент е дедуктивно невалиден кога се сомневаме во заклучокот, но не можеме да кажеме дека е погрешен, ниту целосно точен. Следат искази од истражување на Рид за пациенти со жолта треска кои биле каснати од комарец:

Точен факт: Поединци погодени од жолта треска имаат неодамнешни каснувања од комарец.

Точен факт: Поединци кои не се погодени со жолта треска, имаат тенденција да работат во области кои не се населени од комарци.

Точен факт: Повеќето лица волонтери каснати од комарци кои каснале пациенти со последица на жолта треска наскоро се здобиле со жолта треска.

Заклучок: Комарците пренесуваат жолта треска.

Набљудувањата на Рид го направиле неговиот заклучок можен, но не и сигурен. Механизмот на пренесување можеби се покажа како воздушна бактерија која преживува само под услови што исто така поттикнуваат голема густина на комарците. Можеше да биде случајно што волонтерите се здобија со жолта треска веднаш по каснувањето од комарците. Значи, можеме да кажеме на овој аргумент дека тој е индуктивно силен, но дедуктивно невалиден. Меѓутоа, ако е неточен заклучокот, не е дедуктивно валиден ни индуктивно силен.

Претставена е табела на вистинитост за логичка конјункција и логичка импликација кои јасно покажуваат како да се даде заклучок во однос на точноста на исказите (фактите). За логичката конјункција ($p \wedge q$) заклучокот се прифаќа за вистинит (Т) само ако двата исказа се точни, а останатите ако се погрешни макар еден исказ се смета за неистинит, тогаш и заклучокот ќе биде неточен. Тоа се забележа и во примерите за дедуктивен валиден заклучок.

Р	q	$p \wedge q$	$p \rightarrow q$
Т	Т	Т	Т
Т	⊥	⊥	⊥
⊥	Т	⊥	Т
⊥	⊥	⊥	Т

Табела на вистинитост за конјункција и импликација

Меѓутоа во логичката импликација ($p \rightarrow q$, ако p тогаш q) само ако првиот исказ е вистинит, а вториот исказ е неистинит тогаш и самиот заклучок е неистинит. Ова е пример на вистинит исказ со реалниот услов кој се исполнил: „Ако Исмаил ја добил работата, тогаш тој аплицирал за неа“. Тука може да се користи и нереалниот услов „Ако Исмаил ќе ја добиеше работата, тогаш ќе аплицираше за неа“ бидејќи двата искази се неточни, не се случиле, а пак заклучокот е вистинит. Но не смее да се користи можниот услов „Ако Исмаил ја добил работата, можеби аплицирал за неа“, зашто заклучокот се доведува под прашање дали условот ќе се исполни или исполнил, така што заклучокот може да е неистинит.

Техники на социјално влијание

Добра техника на убедување е ако вашите аргументи се засноваат врз принципот на авторитет. Луѓето или читателите во случајов се потпираат на оние со супериорно знаење или мудрост за раководење. Така што кога пишувате за одредена тема, потребно е да дознаете што повеќе информации, прво да ги научите и разберете самите, па потоа да пишувате. Треба и да се повикате на други авторитети, но да внимавате тие да се автентични, релевантни, прецизни и да не се пристрасни за темата.

Следна техника е да се допре до стравот од загуба. Како пример може да се даде идејата во параграфот како „Децата не може да чекаат!“. Така е избрана реченица во одречна форма со временска ограниченост за да се пренесе чувство дека треба да

се направи правилната работа побрзо и да се допре до стравот од загуба. Заклучокот ќе биде со импликацијата ако не се дејствува, тогаш ќе се изгуби ... Но притоа да се дадат добри објаснувања со докази за да не може читателот да мисли дека тоа е од мува – слон аргумент зашто без докази тврдиме дека одредена мала постапка ќе доведе до катастрофални последици.

Од претходната техника може да произлезе друга техника за решавање проблем – социјален принцип на докажување со која посакуваме други луѓе, прво читателите да го следат решението или посакуваното однесување. На читателите треба да им се објасни одреденото однесување, да се прави нешто колку е добро за средината, да им се воочи која е придобивката за сите. Да се напише и спротивното, да не се прави нешто кое е штетно за околината, а со тоа и губење на нивната придобивка со што им се создава непријатност. Исто така во објаснувањето да се дадат позитивните резултатите од однесувањето и дека тоа го прават повеќе луѓе. На овој начин ќе се покаже социјалниот принцип на докажување – „го прави тоа како другите“ и ќе се мотивираат читателите и други да го следат решението или однесување. Уште поголемо влијание ќе има ако се дадат препораки, мислења од луѓе кои го применуваат однесувањето и кои се слични на читателите, на оние кои ние сакаме да го следат пожелното однесување.

Во завршниот дел на есејот – заклучниот дел, да не се даваат статистики или пораки со негативни резултати од однесувањето на луѓето. Зашто луѓето имаат тенденција да ги следат најпопуларните норми на однесување, иако се негативни, според принципот на социјално докажување. Подобро ќе биде да се фокусира на кој тип однесување би требало или не би требало да се практикува и да се изнајдат информации од аргументите каде поголемиот дел од граѓаните го прават пожелното однесување и да се пофалат, охрабрат за тоа и да се покаже дека не се одобрува непожелното однесување.

Во следниот број треба да се разгледа дали да има надополнување со упатството за пишување на заклучоците. Тоа ќе зависи од вас, читателите, ако го побарате тоа преку коментари каде што ќе биде објавена статијата од Рома Индекс во социјалните мрежи и напишете како ви помага статијата, што уште да се допише на оваа тема и да поставите прашања кои тимот на Рома Индекс ќе ги проследи до мене. Јас се потрудив да ви го напишам сето ова и истото ќе го направам за наредната статија ако Рома Индекс увиде дека има потреба преку вашите коментари. Надополнувањето би го продолжил за логичкото размислување и уште техники за убедување како дел од заклучоците.

КАРАНТИН = КВАЛИТЕТНО ВРЕМЕ!

автор: Фатиме Абдулова

Секогаш имавме изговор за работите што не можевме или не сакавме да ги направиме и да речеме немам време!!

Но сега, ова е прилика за сите нас, да нурнеме во нашиот плакар кој долго време чека да биде уредно среден, да се впуштиме во длабочините на нашата душа, да ги елиминираме сите негативни и непријатни мисли, чувства и емоции, кои ни беа пречка во секојдневното функционирање.

Сега е време да го направите колачот кој сте го одложување поради немањето време, сега е време да ја прочитате книгата која сте ја купиле оддамна!

Сега е време да посветите внимание на вашето физичко здравје, на исхраната која ја внесувате во вас, потрудете се намирниците кој ги купувате, да бидат што по здрави, така кога ќе го отворите фрижидерот нема да имате избор помеѓу здрава и не здрава храна.

Сега е време за остварување на вашето долго посакувано хоби, сакате да медитирате? Сакате да пеете? Сега имате време!

Но најбитно, потрудете се од овие денови на карантин да излезете без да бидете оштетени внатрешно.

Верувајте, ова нема да трае многу долго.

Затоа, еве ви листа со активности кои можете да ги правите додека сте дома во овие денови,

1. Симни ја апликацијата Duolingo, или некоја друга апликација и научи некој странски јазик.
2. Пишувај поезија, изрази го она што го имаш во себе.
3. Вежбај јога или карате, има полно бесплатни видеа на youtube.
4. Земи боенка за возрасни, искористи ја твојата креативност.
5. Напиши што те усреќува и за што чувствуваш благодарност.

6. Научи од баба ти како да плетеш.
7. Погледни се во огледало, и вљуби се во себе.
8. Вежбај ја твојата недоминантна рака.
9. Промени ја твојата исхрана.
10. Спиј!
Извади ја маста на сите неспани денови.
11. Со среќа !

Да не заборавам, искористи ги деновите на слобода, ќе ги бараме!

Останете дома и грижете се за себе, потоа за другите.

Quarantine Time = Quality Time

Indulge in DIY art

Pamper your skin

Practice yoga

Learn a new music instrument

Ромаверзитас започна во август 2001 година како модел на неформално образование, наменет за студенти Роми кои студираат на додипломски студии во универзитетите во Република Македонија. Ромаверзитас од програма на Фондација Отворено општество - Македонија (ФООМ) премина во Здружение на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“ од Август 2015 година, финансиран од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

Визија на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“

РОМАВЕРЗИТАС е граѓанска организација која е препознатлив лидер за поддршка и развој на проактивни и квалитетно едуцирани Роми, кои ја застапуваат ромската заедница и се активно вклучени во процесите на креирање и донесување на јавни политики на локално и национално ниво.

Мисија на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“

РОМАВЕРЗИТАС е граѓанска организација која активно работи за зајакнување на личните и академските капацитети на средношколците, студентите и младите Роми во Република Македонија, преку обезбедување на академска и неформална поддршка, како и поддршка за личен развој.

Цели на проектот „Ромаверзитас - со поддршка и развој кон лични и колективни еднакви пристапи и можности“:

- Да се зголеми вклученоста и квалитетот во вклучувањето на матурантите Роми на додипломски студии во универзитетите во Република Македонија;
- Да се поддржат студентите Роми на додипломски студии во одржливоста на нивните студии, нивниот премин во следен семестар, нивните академски постигнувања и нивното навремено дипломирање;
- Да се поддржи личниот и професионалниот развој на студентите Роми на додипломски и постдипломски студии, и РОМАВЕРЗИТАС Алумни;
- Да се поттикне и поддржи формирање на мрежа на млади Роми, како и нивно учество и активизам во сферата на високото образование;
- Да се поттикне и поддржи зајанувањето на ромскиот идентитет на корисниците на проектот.

Средствата за електронското списание Рома Индекс, како дел од проектот, се обезбедени од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

romaversitas
north macedonia

ROMA
EDUCATION
FUND